

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету
іноземної та слов'янської
філології

А.М.Коваленко

«серпень» 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
2.10 МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ЗВО

галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність – 014 Середня освіта (Українська мова і література)

освітньо-професійна програма – Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

Мова навчання – українська

Погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземної та
слов'янської філології
«30» серпня 2018 р.

Голова *Громова*
Громова Н.В., к.пед.н., доцент

Розробник: **Семеног Олена Миколаївна**, доктор педагогічних наук,
професор кафедри української мови

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри
української мови

Протокол № 2 від «30» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри

Семеног О.М., д.пед.н., професор

Рецензенти:

Симоненко Т.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
методики навчання стилістики і культури української мови Черкаського
національного університету імені Богдана Хмельницького;

Закорко В.В., методист Інформаційно-методичного центру управління
освіти і науки Сумської міської ради;

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Освітній ступінь: магістр	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90		Рік підготовки:	
		5-й	5-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Консультації	
		2 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – ознайомити магістрантів з новітніми технологіями навчання лінгвістичних дисциплін у ЗВО, української мови у старших класах загальноосвітніх навчальних закладів; сприяти формуванню у магістрантів загальних та фахових компетентностей, у т.ч. фундаментальних науково-методичних знань про мовну освіту у вищій та старшій школі й умінь їх використовувати у професійній діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

- здійснити аналіз актуальних проблем мовної освіти з метою формування у майбутніх викладачів національно свідомого ставлення до української мови як державної, розуміння її значення як предмета навчання у вищій та старшій школі;

- розширити, поглибити знання магістрантів у сфері української лінгводидактики (про українських мовознавців та методистів) на основі аналізу українського та європейського досвіду з метою ефективної організації професійної (навчальної, наукової) діяльності, свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі.

- формувати у магістрантів фахово-методичні уміння: проектувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти навчально-методичні комплекси), проводити різні види занять, самостійну роботу за фахом в закладах освіти з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді; виконувати комплексний дослідницький проект з актуальних проблем української лінгвістики та методики; організовувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на розвиток учнів або студентів; здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах наукової (конференції, круглі столи, дискусії) та навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори);

- виховувати у магістрантів відповідальне ставлення до майбутньої професії, прагнення до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування у магістрів передбачених освітньою програмою компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Знання та розуміння специфіки професії і предметної галузі, основних концепцій, базових філологічних понять. Здатність діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності. Здатність працювати в команді, генерувати нові ідеї, мотивувати колег (учнів, студентів) на досягнення загальних цілей.
	ЗК 2	
	ЗК 4	
	ЗК 5	
	ЗК 7	
	ЗК 8	
	ЗК 9	
	ЗК 10	

		<p>Здатність здійснювати пошук, оброблення, аналіз, систематизацію, критичне осмислення інформації з різних джерел; навички використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>Здатність визначати, формулювати та розв'язувати складні професійно-педагогічні проблеми, які вимагають інтеграції знань та практичних умінь з різних наук.</p> <p>Здатність спілкуватися державною мовою, уміння правильно, логічно, ясно будувати своє усне та писемне мовлення.</p> <p>Здатність спілкуватися іноземною мовою, використовувати знання іноземної мови у професійній діяльності.</p> <p>Здатність учитися, готовність до самоосвіти і самовдосконалення впродовж життя, постійного підвищення кваліфікації, брати відповідальність за навчання інших.</p>
<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>ПК-1 ПК-2 ПК-3 ПК-4 ПК-5 ПК-6 ПК-7 ПК-8 ПК-10</p>	<p>Здатність самостійно опанувати нові знання за спеціальністю, вільне володіння науковим інструментарієм у галузі філологічної та методичної науки для використання у професійній діяльності.</p> <p>Здатність осмислювати мистецтво слова як систему, розуміти еволюційний шлях розвитку української мови та мовознавства, української / світової літератури та літературознавства.</p> <p>Здатність до формування індивідуального ораторського стилю; уміння чітко і зрозуміло висловлювати думку, використовуючи знання законів техніки мовлення; вести розгорнутий академічний монолог/діалог із фахової проблематики (лекція, доповідь, виступ, огляд, промова тощо), володіти полемічним мистецтвом.</p> <p>Здатність виконувати різні види лінгвістичного, літературознавчого аналізу, до опанування технології роботи з фаховим текстом, реферувати, анотувати, редагувати, перекладати, укладати, нормативно вживати засоби наукової мови.</p> <p>Здатність орієнтуватися в основних тенденціях суспільного життя, мовної, літературної освіти та визначати власну позицію, вивчати, критично</p>

		<p>осмислювати й упроваджувати у власну педагогічну та наукову діяльність передовий український та світовий досвід відомих науковців та вчителів з метою свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі.</p> <p>Володіння методологією і методами наукового дослідження, уміння виконувати завдання проблемно-пошукового, дослідницького, творчого характеру.</p> <p>Навички ефективно проектувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти навчально-методичні комплекси), проводити різні види занять, самостійну роботу за фахом в закладах освіти з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді</p> <p>Здатність виконувати комплексний дослідницький проект з актуальних проблем філології, методики та інших, суміжних із філологією, галузей знань; брати участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії).</p> <p>Уміння організовувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на розвиток учнів або студентів; здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори).</p>
--	--	--

2. Передумови для вивчення дисципліни

Зміст навчальної дисципліни тісно пов'язаний з попередньо вивченими навчальними дисциплінами: «Сучасна українська літературна мова», «Фахова українська мова», «Стилістика української мови», «Культура української мови», «Українська діалектологія», «Вступ до мовознавства" і «Теорія мови», «Методика навчання української мови», «Педагогіка», «Психологія», «Основи науковий досліджень».

3. Програмні результати навчання

Результати навчання за дисципліною базуються на програмних результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою, є достатніми для успішного здійснення професійної діяльності, компетентного вирішення складних завдань інноваційного та дослідницького характеру в галузі лінгвістики, методики навчання української мови, мовної освіти, а

також /або для подальшого навчання на третьому рівні освітньо-наукового циклу вищої освіти – 8-му кваліфікаційному рівні НРК, підвищення наукового рівня в аспірантурі закладів вищої освіти, науково-дослідних установ України та за кордоном.

Методи навчання: елементи студентоцентрованого навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, індивідуально-творчий підхід, навчання через практику в загальноосвітніх навчальних закладах, у закладах вищої освіти, дослідницький, частково-пошуковий, інтерактивно-комунікативний методи (вебінари, тренінги, презентації), навчально-ігрові технології.

Форми навчання: лекційні, у т.ч. частково мультимедійні, інтерактивні, практичні заняття, тренінги, майстер-класи, індивідуальні консультації, диспути, дискусії, «круглі столи», ділові ігри.

Програмні результати навчання		
Знання:	ПРЗ 1 ПРЗ 3 ПРЗ 4 ПРЗ 6 ПРЗ 9 ПРЗ 10	<p>Розуміння шляхів інноваційного розвитку системи вищої освіти України в умовах реформаційних перетворень.</p> <p>Базові уявлення про психологічні чинники, які впливають на процес навчання студентів, про структуру педагогічних здібностей та їх формування у студентів.</p> <p>Поглиблені знання сучасного мовознавства, академічної риторики, культури наукової української мови</p> <p>Розуміння методів та прийомів навчання/викладання української мови в закладах освіти.</p> <p>Знання академічної риторики, полемічного мистецтва, техніки мовлення, експресивно-логічних засобів мови.</p> <p>Знання сучасних методик і технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних для успішного, ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукових досліджень.</p>
Уміння:	ПРУ 1 ПРУ 2 ПРУ 3 ПРУ 4 ПРУ 5 ПРУ 6 ПРУ 7 ПРУ 8 ПРУ 9 ПРУ10	<p>Володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови.</p> <p>Уміє застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових для розв'язання проблем професійної (освітньої та наукової) діяльності.</p> <p>Уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; пропонує шляхи вирішення досліджуваної проблеми, аргументуючи власну позицію.</p> <p>Здатний діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>Володіє сучасними методами та прийомами викладання</p>

		<p>української мови у старшій школі, в закладах вищої педагогічної освіти.</p> <p>Проектує і проводить різні види занять з урахуванням інноваційних технологій, передового педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості молоді.</p> <p>Бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори).</p> <p>Бере участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії).</p> <p>У професійній діяльності керується сучасними принципами толерантності, діалогу і співпраці.</p> <p>Уміє будувати і втілювати ефективну стратегію професійного саморозвитку і самовдосконалення.</p>
Комунікація	ПРК 1 ПРК 2 ПРК 3	<p>Вільне компетентне спілкування державною мовою з широким колом фахівців, із громадськістю у галузі професійної та/або наукової діяльності.</p> <p>Ефективна взаємодія в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p> <p>Педагогічна комунікація у процесі навчання/викладання української мови.</p>
Автономія і відповідальність	ПРА 2 ПРА 3	<p>Відповідальне ставлення до навчання студентів/учнів.</p> <p>Здатність до навчання упродовж життя і вдосконалення з високим рівнем автономності набутої під час навчання кваліфікації.</p>

Методи оцінювання навчальних досягнень студентів: творчі роботи (конспекти занять, проекти, презентації досвіду викладача, вчителя), контрольні роботи, поточний, підсумковий контроль, диференційований залік.

4. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень магістрантів
90-100	<p><i>Відмінно</i> – високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Магістрант показує високий рівень володіння теоретичним матеріалом, розуміється в методах та прийомах навчання/викладання української мови в закладах освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Студент уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Вільно володіє сучасними методами та прийомами викладання української мови в закладах вищої, загальної освіти; проектує і проводить різні види занять з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості молоді; не допускає фактичних, мовленнєвих недоліків у власному мовленні; проводить оцінювання відповідей студентів /учнів із застосуванням різних форм контролю; у ході захисту проекту магістрант дає ґрунтовні відповіді на поставлені запитання. Під час виконання методичного проекту повністю досягнуто освітньої, розвивальної та виховної мети заняття; бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори). Володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); дотримується правил академічної доброчесності; прагне до ефективної взаємодії в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
82-89	<p><i>Добре</i> – достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження. Магістрант показує достатній рівень сформованості професійної компетентності, усна чи письмова відповідь правильна, повна, чітка, логічна, послідовна, змістовна. Під час виконання методичного проекту повністю досягнуто освітньої, розвивальної та виховної мети заняття; бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори). Володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики,</p>

	<p>проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах);, дотримується правил академічної доброчесності; прагне до ефективної взаємодії в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
74-81	<p><i>Добре</i> – середньо-достатній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; магістрант розуміється в методах та прийомах навчання/викладання української мови в закладах освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Загалом уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Загалом володіє сучасними методами та прийомами викладання української мови в закладах вищої, загальної освіти; проектує і проводить різні види занять з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості молоді; стежить за власним мовленням; проводить оцінювання відповідей студентів /учнів із застосуванням різних форм контролю; у ході захисту проекту магістрант загалом дає ґрунтовні відповіді на поставлені запитання. Під час виконання методичного проекту: загалом досягає освітню, розвивальну та виховну мету заняття; бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори). Загалом володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах);, дотримується правил академічної доброчесності; прагне до ефективної взаємодії в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
64-73	<p><i>Задовільно</i> – середній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; магістрант розуміється в методах та прийомах навчання/викладання української мови в закладах освіти. Усна чи письмова відповідь правильна, неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються окремі фактичні помилки, неточності. Загалом під керівництвом викладача аналізує, порівнює, критично осмислює науково-</p>

	<p>методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Загалом володіє сучасними методами та прийомами викладання української мови в закладах вищої, загальної освіти; з допомогою викладача магістрант проектує і проводить різні види занять з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості молоді; стежить за власним мовленням; з допомогою викладача магістрант проводить оцінювання відповідей студентів /учнів із застосуванням різних форм контролю; у ході захисту проекту магістрант загалом дає відповіді на поставлені запитання. Під час виконання методичного проекту: загалом досягає освітню, розвивальну та виховну мету заняття; іноді бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори). Загалом володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; іноді бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); прагне дотримуватися правил академічної доброчесності.</p>
60-63	<p><i>Задовільно</i> – рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються фактичні помилки, неточності. Магістрант намагається посилатися на думки відомих методистів, намагається аналізувати, зіставляти, узагальнювати, систематизувати методичні явища й положення, при цьому допускає неточності, огріхи.</p> <p>Намагається аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; проте наявні фактичні помилки у викладі матеріалу. Частково володіє сучасними методами та прийомами викладання української мови в закладах вищої, загальної освіти; з допомогою викладача магістрант проектує і проводить різні види занять; прагне стежити за власним мовленням.</p>
35-59	<p><i>Незадовільно</i> – незадовільний рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, нечітка, непослідовна, допускаються грубі фактичні помилки. Магістрант не володіє навчальним матеріалом, не спроможний відтворити загальновідомі методичні явища й положення, не розуміє принципів викладання мови у вищій школі, ігнорує зауваження й вказівки</p>

	методиста-викладача. Простежується систематична непередготовленість до практичних і семінарських занять, часті пропуски без поважних причин. Відсутність теоретичної підготовки веде до неспроможності студента практично моделювати конспекти занять відповідно до вимог.
1-34	<i>Незадовільно</i> – низький рівень знань, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни, неспроможність дати усну чи письмову відповідь, відтворити загальновідомі методичні явища й положення, простежується систематична непередготовленість до практичних і семінарських занять, часті пропуски без поважних причин. Відсутність теоретичної підготовки веде до неспроможності студента практично моделювати конспекти занять відповідно до вимог. Потребує повторного прослуховування курсу.

Розподіл балів

Поточний контроль																																	Разом	Сума
РОЗДІЛ 1								РОЗДІЛ 2					РОЗДІЛ 3										РОЗДІЛ 4				РОЗДІЛ 5						66	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33		
Поточний контроль																																		
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
Контроль самостійної роботи																																		
7								7					7										7				6						34	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: тести, проекти, есе, презентації результатів виконаних завдань (доповіді, промови, організація дискусії на наукових конференціях тощо).

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Мовознавство, лінгвометодика в системі професійної підготовки викладача української мови.

Розділ 2. Методичні аспекти викладання теоретико- та історико-лінгвістичних курсів.

Розділ 3. Дидактичні засади викладання лінгвістичних дисциплін.

Розділ 4. Організація самостійної роботи студентів.

Розділ 5. Методичні технології у мовній освіті.

7.1. Інформаційний зміст навчальної діяльності

Розділ 1 МОВОЗНАВСТВО, ЛІНГВОМЕТОДИКА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тема 1. Актуальність філологічних знань для розвитку сучасної людини і суспільства. Інноваційні процеси у філології та лінгводидактиці. Системоцентрична і антропоцентрична парадигма науки. Комунікативна діяльність як один із ключових об'єктів сучасної лінгвістики. Дискурсивно-когнітивний і функціонально-комунікативний напрями у вивченні української мови.

Тема 2. Актуальні проблеми підготовки сучасного вчителя і викладача української мови. Фахові компетентності викладача української мови у закладах вищої педагогічної освіти. Креативність вчителя і викладача.

Тема 3. Методика української мови у вищій школі як наука і навчальна дисципліна. Об'єкт, предмет і проблематика курсу в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» (2016), Закону України «Про освіту» (2017), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018). Зв'язок з іншими науками та культурологічними, психолого-педагогічними, мовно-літературними навчальними дисциплінами. Методологічна основа курсу: компетентнісний, системний, особистостісно-діяльнісний, андрагогічний, контекстний підходи.

Тема 4. Основні етапи становлення і розвитку української лінгвометодики. Педагогічна майстерність вітчизняних університетських лінгвістів та методистів (С.Чавдаров, Г.Ващенко, А.Медушевський, Є.Дмитровський, В.Масальський, М.Жовтобрюх, М.Стельмахович, І.Олійник). Розвиток методики навчання мовознавчих дисциплін у закладах вищої педагогічної освіти, у Сумському інституті (університеті): Л.Скрипник, Л.Бова, В.Горяний, О.Скорик, Н.Ганжа, С.Дорошенка. Пошуки

сучасного мовознавства і лінгвометодики (О.Біляєв, О.Горошкіна, Н.Голуб, А.Грищенко, С.Єрмоленко, Л.Мацько, М.Пентилюк, Т.Симоненко та ін.).

Тема 5. Мовний компонент у галузевих стандартах вищої професійної освіти і стандартах базової середньої освіти.

Тема 6. Освітньо-професійна програма підготовки вчителя української мови і літератури. Навчальний план підготовки вчителів, навчальні і робочі навчальні програми з лінгвістичних дисциплін у вищій школі.

Тема 7. Студент-філолог крізь призму педагогічної психології, психології особистості, соціальної, етнопсихології, психології праці, психології виховання, андрагогіки, акмеології. Психолінгвістичні основи мовленнєвої діяльності студентів-філологів. Типові помилки у мовленні студентів. Акмеологія мови.

Тема 8. Концептуальні засади навчання української мови в старшій школі в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» (2016). Принципи навчання української мови у старшій школі. Структура і зміст навчальної програми, підручника з української мови для учнів профільних класів.

Розділ 2 МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ТЕОРЕТИКО-ТА ІСТОРИКО-ЛІНГВІСТИЧНИХ КУРСІВ

Тема 9. Основні тенденції, принципи викладання лінгвістичних дисциплін у закладі вищої освіти. Вироблення наукової позиції лінгвіста, поглиблене вивчення сучасних вітчизняних і зарубіжних концепцій теоретичного мовознавства. Вимоги до лінгвістичних курсів, їхня структура, методологічні принципи побудови, навчальне, розвивальне і виховне значення.

Тема 10. Українська мова як навчальна дисципліна у вищій школі: проблеми та новітні погляди на викладання. Навчальна і робоча програми курсу української мови для майбутніх учителів української мови. Зміст і структура курсу української мови на нефілологічних факультетах. Навчальна і робоча програми курсу української мови на нефілологічних факультетах. Відмінності змісту програм з української мови для різних факультетів. Методика викладання практичних курсів української мови. Роль і місце орфографічного практикуму.

Тема 11. Основні завдання вивчення загальномовознавчих дисциплін. Сучасні підходи до викладання курсів "Вступ до мовознавства" і «Загальне мовознавство» та принципи їх побудови.

Тема 12. Завдання і зміст історико-лінгвістичних дисциплін. «Українська діалектологія», її призначення й роль у професійній підготовці майбутнього вчителя-словесника. Мова міста і села. Потреби у знанні міської комунікації. Жаргон, аргі, сленг сучасного студента і школяра.

Тема 13. Мета, завдання, вимоги до культуромовних навчальних курсів («Стилістика», «Культура мови», «Риторика») для майбутніх учителів української мови та літератури. Філологічні дисципліни, що вивчають текст. Завдання і зміст лінгводидактичних дисциплін у вищій школі, їх призначення і роль у професійній підготовці майбутнього вчителя української мови.

Розділ 3 ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Тема 14. Сутність модульного навчання. Принципи модульного навчання. Кредитно-модульні навчальні програми з лінгвістичних і лінгводидактичних дисциплін. Заліковий кредит.

Тема 15. Навчальні заняття з лінгвістичних дисциплін. Форми навчальних занять і методика їх проведення. Лекція у вищій школі. Підготовка до лекції, принципи добору науково-навчального матеріалу, основні складові лекції, майстерність спілкування у процесі лекційного викладу матеріалу. Види лекцій. Традиційні та інноваційні форми лекцій. Організація індивідуальної роботи студента при конспектуванні лекцій. Електронні тексти лекцій. Культура слухання лекції. Конспектування лекції.

Тема 16. Практичні заняття з лінгвістичних дисциплін, їх специфіка, призначення, співвідношення з лекційними курсами, форми і методика проведення. Текст як основа практичних занять. Герменевтика як основний метод практичних занять. Функції й діяльність викладача на практичних заняттях. Зміст роботи студентів на практичних заняттях, способи її активізації, прийоми організації дискусій і обговорення розглянутих питань.

Тема 17. Специфіка і призначення семінарів, методика їх проведення. Види семінарів: повторювально-узагальнюючий; семін арт-пошук; семінар-дискусія; семінар-круглий стіл, театралізований семінар. Ділові, рольові, дидактичні ігри. Дискусії-співміркування. Дискусії типу "мозкового штурму". Діалог-зустріч з мовознавцем. Методичне забезпечення семінарських занять. Технологія підготовки до семінарів. Форми записів, що використовуються при підготовці до семінарського заняття: план, виписки, тези, конспект. Вимоги до виступу на семінарі. Дискусійний спосіб проведення семінарів.

Тема 18. Лабораторні, індивідуальні заняття, їх призначення, зміст і методика проведення з лінгвістичних і лінгвометодичних дисциплін. Робота з публіцистичним, науковим, художнім, офіційно-діловим текстом.

Тема 19. Факультативи, спецкурси і спецсемінари як додаткові форми організації навчання. Призначення, завдання, проблематика, принципи побудови, види, зв'язок з актуальними проблемами науки та науково-дослідною діяльністю кафедр і викладачів.

Тема 20. Методика і прийоми викладання української мови (проекування, організація навчання, стимулювання навчальної діяльності студентів, моніторинг якості навчання). Методи навчання (активні, інтерактивні, суб'єкт-суб'єктна навчальна взаємодія). Методи учіння (навчально-пізнавальна діяльність студента, самонавчання, творче використання теоретичних знань). Методи проблемного навчання; активізації слухачів; надання додаткової інформації; контролю; самостійної роботи; виховного спрямування. Специфіка використання інтерактивних методів навчання мовознавчих дисциплін у закладах вищої освіти.

Тема 21. Методика оцінювання знань, умінь і навичок студентів з лінгвістичних і лінгводидактичних дисциплін у вищій школі. Функції педагогічного оцінювання: діагностична, навчальна, виховна. Традиційні і нетрадиційні види оцінювання на заняттях. Побудова питань: наукова коректність їх формулювань, глибина проникнення у проблемне поле навчальної дисципліни.

Тема 22. Форми оцінювання: поточне, тематичне, блокове, підсумкове. Методика проведення тестування та коректної інтерпретації їх результатів на заняттях з лінгвістичних дисциплін. Соціально-психологічні та дидактичні аспекти рейтингу.

Тема 23. Контрольні роботи, інші форми активізації навчальної роботи студентів. Консультації, їх види і роль у викладанні мовознавчих дисциплін. Заліки та іспити, їх призначення, види і форми, методика і культура їхнього проведення.

Розділ 4 ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Тема 24. Методика організації самостійної та індивідуальної роботи студентів з лінгвістичних, лінгводидактичних дисциплін. Робота з навчальною, науковою літературою. Конспект, реферат, рецензія, анотація, резюме, огляд, доповідь. Новотека як нова форма організації навчального процесу. Поточна, тематична, періодична, підсумкова перевірка самостійної роботи. Усна та письмова форма перевірки знань. Рівні сформованості умінь самостійної роботи студентів.

Тема 25. Форми організації індивідуальної роботи. Способи перевірки індивідуальної роботи: звіти про прочитану наукову літературу, відповіді на питання викладача, бесіди з відповідної теми. Використання нових інформаційних технологій: для пошуку інформації в мережі Інтернет (використання web-броузерів, користування інформаційно-пошуковими й інформаційно-довідковими системами, автоматизованими бібліотечними системами, електронними журналами); для організації діалогу в мережі (використання електронної пошти, участь в Інтернет-конференціях та Інтернет-семінарах).

Тема 26. Освітня, виховна, розвивальна, рефлексивна, діагностико-дослідницька, культуро творча, професійно орієнтована функції практик. Мета і завдання діалектологічної практики. Види педагогічних практик. Методичне забезпечення педагогічної практики. Взаємозв'язок педагогічних і навчальних практик. Позааудиторна робота з лінгвістики та лінгвометодики у закладі вищої освіти, її організаційні форми. Лінгвістичні гуртки у закладі вищої освіти. Лінгвістичні виставки. Організація роботи з лінгвокультури рідного краю.

Тема 27. Форми, види та організація науково-дослідної роботи студентів. Науковий гурток. Наукова праця з лінгвометодики. Мовне оформлення наукового дослідження. Наукова стаття як самостійний науковий твір. Редагування наукової статті. Критерії оцінювання наукового тексту: за

змістом, самостійністю зроблених висновків, дотриманням мовних норм у тексті, технічних вимог. Мовне портфоліо.

Тема 28. Культура усного наукового мовлення. Композиційно–логічна побудова усної наукової доповіді, повідомлення, виступу. Культура аудіювання доповіді. Захист наукової роботи. Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії, полеміці. Мета й ознаки електронної презентації наукового виступу.

Розділ 5 МЕТОДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МОВНІЙ ОСВІТІ

Тема 29. Сучасні освітні технології у процесі викладання лінгвістичних і лінгвометодичних дисциплін: технологія формування творчої особистості; технологія навчання як дослідження; технологія особистісно зорієнтованого навчання; технологія розвивального навчання. Технології педагогічного проектування.

Тема 30. Інформаційно-методичне і навчально-організаційне забезпечення лінгвістичних і лінгвометодичних курсів. Навчально-методичний комплекс лінгвістичних дисциплін. Конспект (текст) лекцій. Основна навчальна література: підручники, навчальні, навчально-методичні посібники. Модель підручника нового покоління з лінгвістичних і лінгвометодичних дисциплін: принципи побудови, критерії відбору навчального матеріалу в контексті вимог до мовної підготовки майбутнього вчителя-словесника. Порівняльна характеристика шкільних підручників і навчальних посібників для вищої школи. Контент-аналіз науково-навчальних текстів завдань за спрямованістю на розвиток лінгвістичної, мовнокомунікативної, лінгвометодичної, лінгвокультурознавчої, науково-дослідної компетентностей майбутнього викладача. вчителя.

Тема 31. Додаткові інформаційно-методичні матеріали: роздатковий матеріал до лекції, збірник завдань для самостійної роботи студентів, методичні рекомендації та вказівки, програми дисциплін, плани семінарських занять. Лінгвістичний проект.

Тема 32-33. Упровадження інформаційних технологій у мовознавство. Електронні лінгвістичні ресурси: зміст, принципи організації та їх використання. Електронний і друкований текст: переваги і недоліки. Гіпертекст. Електронні підручники, посібники, навчальні програми, мультимедійні курси, профільні інтернет-ресурси і методика їх використання на заняттях. Цифрові технології на заняттях з лінгвістичних і лінгвометодичних дисциплін. Методичні особливості проведення занять з курсу сучасної літературної мови на основі використання цифрових технологій (Інтернет-ресурсів, електронних підручників, енциклопедій і комп'ютеризованих курсів, сайтів, блогів викладачів).

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лек	пр	кон	ср		лек	пр	кон	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
РОЗДІЛ 1										
МОВОЗНАВСТВО, ЛІНГВОМЕТОДИКА У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ										
Тема 1. Інноваційні процеси у філології та лінгводидактиці	4,5	0,5			4	14	1	1	2	10
Тема 2. Актуальні проблеми підготовки сучасного вчителя і викладача української мови	4,5	0,5			4	12	1	1		10
Тема 3.Методика української мови у вищій школі як наука і навчальна дисципліна	1	0,5	0,5			12	1	1		10
Тема 4. Основні етапи становлення і розвитку лінгвометодики	5,5	0,5			5	12	1	1		10
Тема 5. Мовний компонент у галузевих стандартах вищої професійної освіти і стандартах базової середньої освіти	2,5		0,5		2	10				10
Тема 6 Освітньо-професійна програма підготовки вчителя української мови і літератури вчителя	0,5	0,5				10				10
Тема 7. Модель випускника філологічних факультетів вищих державних закладів освіти	0,5		0,5			10				10
Тема 8. Специфіка мовнокомунікативної підготовки у профільній філологічній школі	6	0,5	0,5		5	10				10
Разом	25	3	2		20	90	4	4	2	80

РОЗДІЛ 2
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ
ТЕОРЕТИКО- ТА ІСТОРИКО-ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Тема 9. Вимоги до лінгвістичних курсів	5,5	1	0,5	2	2					
Тема 10. Українська мова як навчальна дисципліна у вищій школі	2,5	0,5			2					
Тема 11. Основні завдання вивчення загальномовознавчих дисциплін	2,5	0,5			2					
Тема 12. Завдання і зміст курсу історико-лінгвістичних дисциплін	2,5	0,5			2					
Тема 13. Філологічні дисципліни, що вивчають текст	3	0,5	0,5		2					
Разом	16	3	1	2	10					

РОЗДІЛ 3
ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Тема 14. Сутність модульного навчання	1	0,5	0,5							
Тема 15. Форми навчальних занять і методика їх проведення. Лекція у вищій школі	3	0,5	0,5		2					
Тема 16. Практичні заняття з лінгвістичних дисциплін	3	0,5	0,5		2					
Тема 17. Специфіка і призначення семінарів	2				2					
Тема 18. Лабораторні роботи, їх призначення, зміст і методика проведення	2				2					
Тема 19. Факультативи, спецкурси і спецсемінари як додаткові форми організації навчання	0,5	0,5								
Тема 20. Методи і прийоми вивчення української мови	5,5	0,5			5					
Тема 21. Педагогічна діагностика навчальної діяльності студентів	6	0,5	0,5		5					
Тема 22. Форми оцінювання: поточне,	0,5		0,5							

тематичне, блокове, підсумкове										
Тема 23. Контрольні роботи, інші форми активізації навчальної роботи студентів	0,5		0,5							
Разом	24	3	3		18					
РОЗДІЛ 4 ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ										
Тема 24. Самостійна робота в позааудиторних умовах	1,5	0,5	1							
Тема 25. Форми організації індивідуальної роботи студентів	0,5	0,5								
Тема 26. Місце і завдання практик у професійній підготовці майбутнього вчителя-словесника	1		1							
Тема 27. Форми, види та організація навчально-дослідної, науково-дослідної роботи студентів-філологів	1		1							
Тема 28. Культура усного наукового мовлення	9	1	2		6					
Разом	13,5	2	5		6					
РОЗДІЛ 5 МЕТОДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МОВНІЙ ОСВІТІ										
Тема 29. Сучасні освітні технології у процесі викладання української мови	4,5	1,5	1		2					
Тема 30. Інформаційно-методичне забезпечення лінгвістичних і лінгвометодичних курсів	7	1,5	2		2					
Тема 32. Додаткові інформаційно-методичні матеріали	6				2					
Тема 33. Упровадження інформаційних технологій в мовознавство	8									
Разом	25,5	3	3		6					
Усього годин	90	14	14	2	60	90	4	4	2	80

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Концептуальні засади опанування української мови в освітніх закладах	2	1
2	Аналіз програм з лінгвістичних дисциплін у вищій школі	2	1
3	Дидактичні засади кредитно-модульної системи навчання у вищих навчальних закладах	1	1
4	Форми організації та методи навчання у вищій школі	2	1
5	Методика проведення практичних і лабораторних занять з лінгвістичних і лінгводидактичних дисциплін	2	
6	Організація науково-дослідної роботи у системі професійної підготовки студентів-філологів	2	
7	Організація самостійної та індивідуальної роботи за кредитно-модульною технологією	1	
8	Методика оцінювання знань, умінь і навичок студентів з лінгвістичних і лінгводидактичних дисциплін у вищій школі	2	
	Усього	14	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Історичний аспект викладання лінгвістичних курсів у системі професійної підготовки словесника. Внесок у вітчизняну педагогічну науку К.Ушинського, В.Сухомлинського, С.Чавдарова, Г.Ващенко, А.Медушевського, Є.Дмитровського, В.Масальського, М.Жовтобрюха. Пошуки сучасного мовознавства і лінгвометодики (О.Біляєв, Л.Мацько, В.Мельничайко,	5	

	М.Пентилюк).		
2	<p>Форми навчальних занять і методика їх проведення. Лекція у вищій школі. Підготовка до лекції, принципи добору науково-навчального матеріалу. Конспект лекції. Лектор та аудиторія. Імідж лектора, його складові. Зворотний зв'язок з аудиторією. Організація індивідуальної роботи студента при конспектуванні лекцій. Традиційні форми лекцій: вступна, настановча, програмно-тематична, лекція-коментар, оглядова, підсумкова лекція. Нетрадиційні (інноваційні) форми лекцій: проблемна, лекція-дискусія, лекція-прес-конференція, кіно-лекція, лекція-візуалізація та ін. ...</p>	5	
3	<p>Практичні заняття з лінгвістичних дисциплін, їх специфіка, призначення, співвідношення з лекційними курсами, форми і методика проведення. Функції й діяльність викладача на практичних заняттях. Зміст роботи студентів на практичних заняттях, способи її активізації, прийоми організації дискусій і обговорення розглянутих питань.</p>	10	
4	<p>Специфіка і призначення семінарів, методика їх проведення. Види семінарів: повторювально-узагальнюючий; семінар-пошук; семінар-дискусія; семінар-круглий стіл, театралізований семінар. Ділові, рольові, дидактичні ігри. Дискусії-співміркування. Дискусії типу "мозкового штурму". Діалог-зустріч з мовознавцем. Методичне забезпечення семінарських занять. Дискусійний спосіб проведення семінарів. Інтерактивність педагогічного дискурсу. Дидактичний дискурс.</p>	10	
5	<p>Лабораторні роботи, їх призначення, зміст і методика проведення з лінгвістичних і</p>	5	

	<p>лінгвометодичних дисциплін.</p> <p>Позааудиторна робота, її організаційні форми. Вивчення лінгвістичної географії краю. Лінгвістичні екскурсії й походи. Випуск газет, рукописних журналів, альманахів, альбомів тощо. Методика організації і проведення лінгвістичних заходів. Лінгвістичні гуртки. Лінгвістичні виставки. Організація кабінету, творчої лабораторії з лінгвокультури рідного краю.</p>		
6	<p>Факультативи, спецкурси і спецсемінари як додаткові форми організації навчання. Їх призначення, завдання, проблематика, принципи побудови, види, зв'язок з актуальними проблемами науки та науково-дослідною діяльністю кафедр і викладачів.</p>	5	
7	<p>Методи і прийоми вивчення української мови. Методи функціональної спрямованості: методи проблемного навчання; активізації слухачів; надання додаткової інформації; контролю; самостійної роботи; виховного спрямування. Методи модульного навчання.</p>	5	
8	<p>Педагогічна діагностика навчальної діяльності студентів. Методика оцінювання знань, умінь і навичок студентів з лінгвістичних і лінгводидактичних дисциплін у вищій школі. Функції педагогічного оцінювання: діагностична, навчальна, виховна. Традиційні види оцінювання: контрольна, самостійна робота, індивідуальна співбесіда, реферат, залік, колоквиум, семестровий і державний іспит, захист курсової, випускної кваліфікаційної роботи. Побудова питань: наукова коректність їх формулювань, глибина проникнення у проблемне поле навчальної дисципліни.</p>	5	

9	<p>Форми організації індивідуальної роботи студентів. Використання нових інформаційних технологій: для пошуку інформації в мережі Інтернет (використання web-броузерів, користування інформаційно-пошуковими й інформаційно-довідковими системами, автоматизованими бібліотечними системами, електронними журналами); для організації діалогу в мережі (використання електронної пошти, участь в Інтернет-конференціях, Інтерне і-семінарах).</p>	5	
10	<p>Сучасні освітні технології у процесі викладання української мови. Інформаційно-методичне забезпечення технологій навчання. Досвід вищих навчальних закладів щодо впровадження освітніх технологій на заняттях з лінгвістичних і лінгвометодичних дисциплін.</p>	5	
	Усього	60	

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Лінгвістична підготовка майбутніх фахівців: ефективні технології навчання: монографія / Олена Семенов, Вікторія Герман, Олександр Земка, Ольга Рудь, Наталія Громова, Наталя Пономаренко, Інна Левенок, Марина Ячменик. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. – 351 с.
2. Семенов О. Мовнокомунікативна особистість учителя й учня у художньо-педагогічному дискурсі/ Олена Семенов . – навч. посіб. – Суми : Вид-во Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. – 180 с.
3. Семенов О. Лінгвоперсонологія : навч. посіб. / Олена Семенов. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 192 с.
4. Семенов О., Дейниченко Н. Методика викладання української мови у вищій школі: навч. посіб. / О.Семенов, Н. Дейниченко. – Суми : Вид-во СУМДПУ імені А.С.Макаренка, 2014. – 2-е вид., перероб. та доп. – 216 с.
5. Семенов О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. /Олена Семенов. – Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2018. – 224 с.
6. Семенов О. Українська мова. 10 клас. Змістова лінія «Громадянська відповідальність»: навч.-метод. посіб. / Олена Семенов. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. – 340 с.
7. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник /О.М.Семенов. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 216 с.
8. Семенов О.М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : монографія [Текст] / Олена Миколаївна Семенов. – Суми : ВВП «Мрія_1» ТОВ, 2005. – 404 с.
9. Семенов О.М. Фахова практика вчителя_словесника : [навч. посіб.] / О. М. Семенов, Л. О. Базиль, Т. І. Дятленко. – Луганськ : Вид-во “Ноулідж” , 2011. – 496 с.
10. Готуємося до уроку української мови: метод посіб для вчителя /За ред. О.М.Семенов.– Суми: СумДПУ, 2012. – 260 с.
11. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання [Текст] / наук. ред. укр. видання д-ра пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
12. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови у вищій школі: навч. пос.- К.: Центр навч. літ-ри, 2008. – 176 с.
13. Коваль В. О. Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності майбутніх учителів-філологів у вищих педагогічних навчальних закладах : монографія / Валентина Олександрівна Коваль. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – 455 с.
14. Копусь О. А. Теоретичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів_філологів у вищому навчальному закладі : [монографія] / О. А. Копусь. – 2012. – 429 с.

- 15.Мацько Л.І. Аспекти мовної особистості у перспекції педагогічного дискурсу [Текст] / Любов Іванівна Мацько // Дивослово:щомісячний наук._метод. журнал МОН України. – 2006. – № 7 (592). – липень. – С. 2-4.
- 16.Мацько Л.І., Семенов О. М. та ін.. Українська мова: 10 – 11 класи. Програма для профільного навчання учнів ЗНЗ. Філологічний напрям, профіль – українська філологія. – К., -2017.– 82 с.
- 17.Мова наша – українська: навчально-метод посібник для вчителя /Л.І.Мацько, О.М.Семенов, Н.Б.Голуб та ін. /За ред. Л.І.Мацько. – К.: Богданова А.М., 2011. – 512 с.
- 18.Остапенко Н.М. Теорія і практика формування лінгводидактичних компетентностей у студентів філологічних факультетів ВНЗ. – Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2008.– 330 с.
- 19.Пентилюк М. І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей / М. І. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2011. – 256 с.
- 20.Потапенко О.І., Кожуховська Л.П., Товкайло Т.І., Чубань Т.В. Лінгводидактика (курс лекцій): навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Міленіум, 2005. – 402 с.
- 21.Селіванова С. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / С. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля. 2006. 716 с.
- 22.Семенов О. Цифрові наративи в методичній підготовці майбутніх учителів української мови і літератури / О. Семенов // Професіоналізм педагога : теоретичні й методичні аспекти / ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». – Слов'янськ : ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2017. – Вип. 5, Ч. 2. – С. 46–48.
- 23.Семенов О. М. Наставництво в науці і освіті дорослих [Текст] / О. М. Семенов // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Педагогічні науки / редкол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Кропивницький : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. – Вип.152. – С. 46–51.
- 24.Семенов О. М. Академічна лекція і академічний учитель в цифрову епоху: праксеологічний підхід / О. М. Семенов // Фізико-математична освіта : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Фізико-математичний факультет ; редкол.: Ф. М. Лиман, В. С. Іваній, М. В. Каленик та ін. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. – Вип. 2 (12). – С. 140–146.
- 25.Семенов О. Підготовка майбутніх учителів-словесників до позакласної діяльності з патріотичного виховання : лінгвоаксіологічний контекст/ О. Семенов // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. - 2017. – № 6. – С. 142-152.

- 26.Семенов О. Підготовка майбутніх учителів до гурткової роботи з риторичної майстерності (на матеріалі творчої спадщини Олександра Захаренка) / О. Семенов // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. – № 1 (65). – С. 163–174.
- 27.Семенов О. Електронні освітні ресурси в лінгвометодичній підготовці педагога-дослідника / О. Семенов // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. - 2016. – № 10. – С. 123-134. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2016_10_13.
- 28.Семенов, О. М. Художньо-педагогічний наратив як засіб формування культури педагогічного спілкування / О. Семенов // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка : науковий журнал. – Житомир : Вид-во Євенок О.О. – 2017. – Вип. 2 (88). – С. 243–248.
- 29.Семенов О.М. Формування академічної культури майбутніх педагогів-дослідників в умовах цифрового творчого середовища як наукова проблема / О.М. Семенов, О.В. Семеніхіна // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2017. –Т.16 . – №6 . – С.21-31. (Web Of Science).
- 30.Семенов О. Текстоцентричний підхід до навчання української мови майбутніх молодших спеціалістів з журналістики/ Олена Семенов, Наталія Пономаренко // The Top Actual Researches in Modern Science/MULTIDISCIPLINARY SCIENTIFIC EDITION.-Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference " (July 31, 2017, Ajman, UAE). – №8(24). – С. 72–77.
- 31.Семенов О. Цифрові освітні ресурси у професійній діяльності викладача вищої школи. / О.Семенов //Освіта Сумщини: зб. наук. пр.– 2017. – №1 (33). – С.14-19.
- 32.Семенов О.М. Українська мовна освіта майбутніх фахівців в об'єктиві законодавства та лінгводидактики / О. М. Семенов // Культуромовна особистість фахівця у XXI столітті: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Суми, 7 грудня 2017 року)/ за ред. О. М. Семенов. – Суми: видавництво сумдпу ім. А. С. Макаренка, 2017. – випуск 1. – С. 9-18.
- 33.Семенов О.М. Наставництво як націєтворчий феномен /О.М.Семенов// Проблеми освіти: наук.-метод. зб. /Інститут модернізації змісту освіти МОН України.– К., 2016.– С. 469-474.
- 34.Семенов О. Сучасний урок у вимірі я-концепції професіонала /О.Семенов // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. пр. / Київ. нац. лінгв. ун-т. – Київ: Вид. центр КНЛУ. – 2016. – Вип.54.
- 35.Семенов О. ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ/ О.Семенов //Освіта Сумщини: зб. наук. пр.– 2017. – №1 (33). – С.14-19.

36. Семенов О. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія / За ред. Л.І.Мацько. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 272 с.
37. Симоненко Т. В. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: Монографія / Т. Симоненко. – Черкаси: Вид. Вовчок О. Ю., 2006. – 328 с.
38. Словник_довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк – К. : Ленвіт, 2015. – 320 с.

Додаткові:

1. Баган М. П. Мовні змагання: Кросворди, сценарії лінгвіст. ігор та конкурсів з української мови — К. : Редакції загальнопедагогічних газет, 2003. – 112с.
2. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики: Монографія.- Львів: Вид-во ЛНУ ім. І. Франка, 2003.– 281с.
3. Голуб Н.Б. Риторика у вищій школі: Монографія. – Черкаси: Брама – Україна, 2008.– 400 с.
4. Горошкіна О. М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю: Монографія.- Луганськ: Альма-матер, 2004.–362 с.
5. Горошкіна О.М. Формування мовної особистості учня / О.М. Горошкіна, О.С. Кузьмішина, Н.В. Мордовцева, А. В. Нікітіна та ін.– Луганськ: СПД Резніков В.С., 2009. – 304 с.
6. Дроздова І.П. Наукові основи формування українського професійного мовлення студентів нефілологічних факультетів ВНЗ : монографія [Текст] / Ірина Петрівна Дроздова. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 320 с.
7. Копусь О. А. Застосування активних методів навчання у формуванні фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів_філологів // О. А. Копусь / Наукові записки : науковий збірник. – К. : НПУ імені М. М. Драгоманова, 2012. – Вип. CIV(104). – С. 102–111.
8. Кучерук О.А. Перспективні технології навчання в шкільному курсі української мови: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка.– Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 182с.
9. Любашенко О. В. Лінгводидактичні стратегії: проектування процесу навчання української мови у вищій школі. — Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – 296 с.
10. Любашенко О. В. Українська мова. Активні методи і форми навчання у вищій школі: навчальний посібник / Інститут змісту і методів навчання; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — Вид. 3-є — Ніжин : ТОВ "Гідромакс", 2007. – 144с.
11. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах / За ред. М.Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2004. – 405 с.

12. Методика навчання української мови у вищих навчальних закладах та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: Навч.-метод. Посібник / За ред. О.І. Потапенка. – К.: Міленіум, 2006. – 332 с.
13. Остапенко Н. М. Технологія сучасного уроку рідної мови : навч. посіб / Н. М. Остапенко, Т. В. Симоненко, В. М. Руденко. – К. : ВЦ “Академія”, 2016. – 248 с.
14. Потапенко О. І., Потапенко Г. І., Кожуховська Л. П., Довбня Л. Е., Чубань Т. В. Методика навчання української мови в ДВНЗ та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: Навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ / О.І. Потапенко (заг.ред.).– К. : Міленіум, 2006.
15. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. – К.: Ленвіт, 2011. – 366 с.
16. Семенов О. М. Формування дослідницьких умінь у майбутніх учителів-словесників: теорія і практика : монографія / О.М. Семенов, О.І. Земка. – Суми : Ніко, 2014. – 286 с.
17. Семенов О. Академічна лекція як професійний комунікативний феномен / О. Семенов // Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. –Вип. 1. – К., Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2011. – С. 113–121.
18. Симоненко Т. В. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: Моногр. – Черкаси: Вид-во Вовчок О. Ю., 2006.– 328с.
19. Струганець Л.В. Культура мови: Словник термінів. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2000. – 178 с.

Інформаційні ресурси:

На урок. Освітній проект. <https://www.facebook.com/naurok.com.ua/>

Онлайн-курс з Іриною Гондюл "Практики щасливих Вчителів"
<https://www.facebook.com/groups/335412124059792/>

Нова українська школа. <https://www.facebook.com/nus.org.ua/>

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

конспекти лекцій; методичні вказівки та рекомендації; індивідуальні завдання; збірники ситуаційних, тестових завдань; комп'ютерні презентації до окремих занять